

Nuorten foorumin järjestivät
yhteistyössä Pesäpuu ry:n
Selviytyjät-tiimi, Oulun kaupunki
Hyvinvointipalvelut ja
Mannerheimin
Lastensuojeluliiton Pohjois-
Pohjanmaan piiri ry

Pohjois-Suomen
lastensuojelu-
päivien
yhteydessä

TAVALLINEN ja ER!TYINEN NUORI?

Nuorten foorumi Oulussa 5.2.2013 Raportti

Paikalla oli **14** 15-20 -
vuotiaita nuoria sekä
perhehoidon että
laitoshoidon piiristä,
Selviytyjistä **4** nuorta
ja **4** aikuista.

Foorumiin osallistuneiden
nuorten ja aikuisten
yhteenlaskettu
lastensuojeluikä eli
kokemusta lastensuojelusta
oli vajaat 200 vuotta.

Pesäpuu ry:n lastensuojelun kehittäjäryhmä **Selviytyjiin** kuuluu 16–25-vuotiaita nuoria miehiä ja naisia, joilla on omakohtaista kokemusta lastensuojelun sijaishuollosta.
Tiimin vetäjät ovat Johanna Barkman (Pesäpuu ry) ja Marko Nikkanen (Mehiläinen).

NUORTEN FOORUMIT

VERTAISTUKEA JA VAIKUTTAMISTA

Selviytyjät-tiimin kehittämä *nuoret nuorille vertaistukimalli*

FOORUMI TARJOAA TILAN vertaiskokemuksille, tunteille ja ajatuksille sekä oman elämän ja arjen tapahtumien jakamiselle

Foorumissa puhutaan asioista niiden oikeilla nimillä.

Ideana on ottaa nuoret aktiivisesti mukaan kehittämään lastensuojelua.

Foorumit suunnitellaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Niiden toteuttamisesta, juontamisesta sekä työskentelyn ohjaamisesta vastaavat Selviytyjät-tiimin nuoret. Taustatahojen aikuiset tarjoavat resurssit ja turvallisuuden.

FOORUMEITA ON JÄRJESTETTY 15 KERTAA. Yhteistyökumppaneita ovat olleet mm. lapsiasiavaltuutettu, Lastensuojelun Keskusliitto, Terveysten ja hyvinvoinninlaitos, kaupunkien lastensuojeluyksiköt, SINUT ry, Socca ja Helsingin nuoret Kehittäjät.

JOKAINEN FOORUMI ON OMANLAISENSA KOKONAISUUS

- Peruselementit ovat pysyviä, mutta käsiteltävät teemat ja toimintatavat vaihtelevat osallistujajoukon mukaan.
- Foorumit dokumentoidaan hyvin sekä kirjallisesti että visuaalisesti.

Foorumeiden viestit välitetään lastensuojelun työntekijöiden ja päättäjien tietoon sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

TAVALLINEN ja ERITYINEN NUORI?

YHTEENVETO NUORTEN FOORUMISTA:

NELJÄ KESKEISTÄ HUOMIOTA PÄIVÄN KESKUSTELUISTA :

1.

LASTENSUOJELUTYÖ ON IHMISSUHDETYÖTÄ. Nuoret muodostavat käsityksensä sijaishuollon toimivuudesta vuorovaikutustilanteiden perusteella. Aikuiset, jotka ottavat puheen todesta, vievät asioita eteenpäin, perustelevat päätökset ja uskovat nuoreen, nousevat voimauttaviksi ja luotettaviksi ihmissuhteiksi. Selviytymisen neljä peruselementtiä ovat *nuorten kuunteleminen, ymmärtäminen sekä tuen ja turvallisuuden tarjoaminen.*

2.

YKSILÖLLINEN HUOMIOINTI. Nuoret toivovat aikuisilta rohkeutta sijoittaa oikeaan aikaan, nuoren tarpeita huomioden. Tämä tarkoittaa sitä, että sosiaalityöntekijän on kartoitettava nuoren tarpeet ja tunnettava paikka, johon nuori sijoitetaan.

3.

”SIJAISHUOLTO KASVATTAA IHMISENÄ.” Nuoret ovat saaneet sijaishuollosta moninaisia kokemuksia, jotka ovat vaikuttaneet heidän ajatteluunsa, ongelmaratkaisutaitoihinsa ja suhtautumiseen toiseen ihmiseen. Nuoret kykenevät katsomaan asioita useasta eri näkökulmasta käsin. ”Leimattuina” he eivät tavoittele erilaisuutta, vaan tavallisuutta.

4.

ERITYINEN –sanaa liitetään sekä negatiivisia että positiivisia mielikuvia. Asiayhteys vaikuttaa siihen, mitä nuoret sanasta ajattelevat. Tämän vuoksi erityinen -sanon käyttö vaatii aina perusteluja.

**RAPORTISTA VOIT LUKEA TARKEMMIN PÄIVÄN AIKANA
TOTEUTETUSTA TYÖSKENTELYSTÄ JA NUORTEN AJATUKSISTA.**

Työskentelytavat

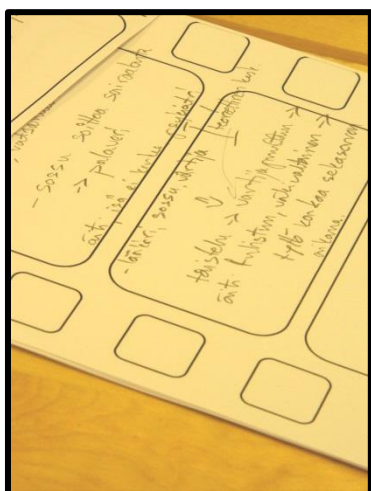
AAMUPÄIVÄ: Tavallista ja erilaista

TUTUSTUMINEN: Janatyöskentely (biologinen ikä ja lastensuojeluikä) ja Tunne Tyyppi-kortit (millä mielellä olet saapunut päivään?)

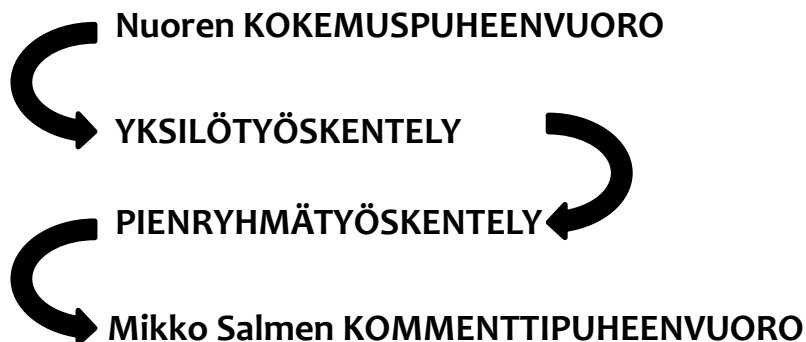

LEARNING CAFÉ –TYÖSKENTELY:

Työstimme neljää eri nuorena elämiseen liittyvä kysymystä Learning Café-metodin avulla. Kysymykset olivat: Mikä on sijaishuollossa hyvää/huonoa?, Kuka ymmärtää, kuka ei?, Mitä erityistä minussa on?, sekä Tavallisuuden ja erilaisuuden mittari.

ILTAPÄIVÄ: The person who changed my life

LOPETUS:

Unelmat

Omat vahvuudet

Palautelennokit

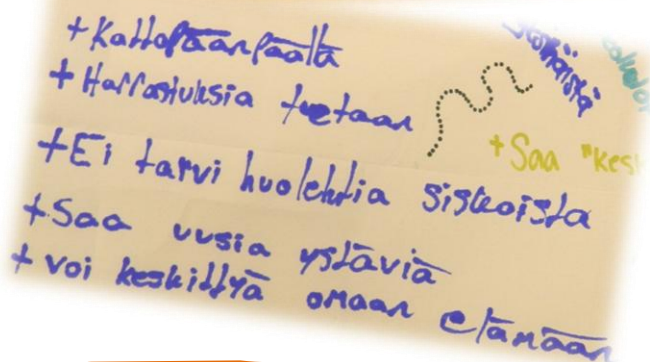
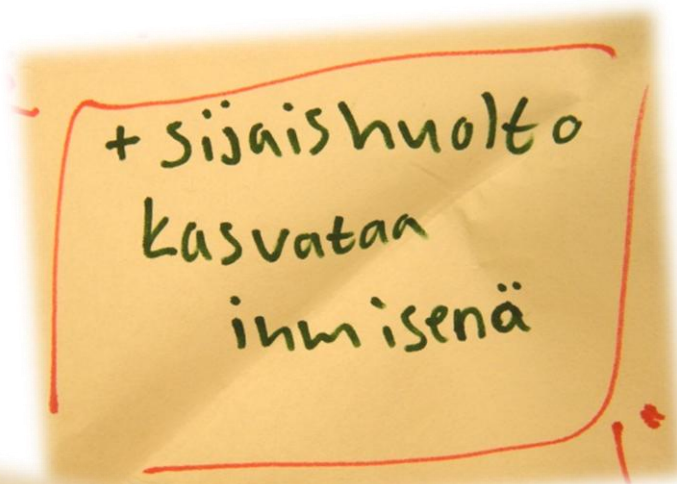

Nuorilla on näkemyksiä siitä, mikä sijaishuollossa toimii ja mikä taas ei. Nuoret mielellään kertoivat omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan toisilleen ja aikuisille. Keskeisintä keskustelussa kuitenkin nousi nuorten elämään vaikuttavat ihmiset ja heidän toimintansa. Näiden ihmisten toiminnan vaikutukset ulottuvat niin voimauttaviin kuin lannistaviin kokemuksiin sijaishuollosta.

Sijaishuollossa **hyvää** on:

- Tutustuu samantyyliisiin ihmisiin, saa uusia ystäviä ja tukea
- Sijaishuollossa saadut kokemukset ja muistot ovat hyviä jälkeensä muisteltuna.
- Sijaishuollossa ei tarvitse enää kantaa huolta siskosta vaan voi keskittyä omaan elämään.
- On katto päällä, säännöllinen ruokailu ja muu huolenpito.
- Harrastus- ja opiskelumahdollisuuksissa tuetaan.
- Puuttuminen oikeaan aikaan.
- Sosiaalityöntekijät, jotka yrittävät.
- Jälkihuolto ja taloudellinen tuki.
- Osaan käsitellä ongelmiani.
- Luotan siihen, että kaikki järjestyy ...
- Nyt on vähemmän stressiä.

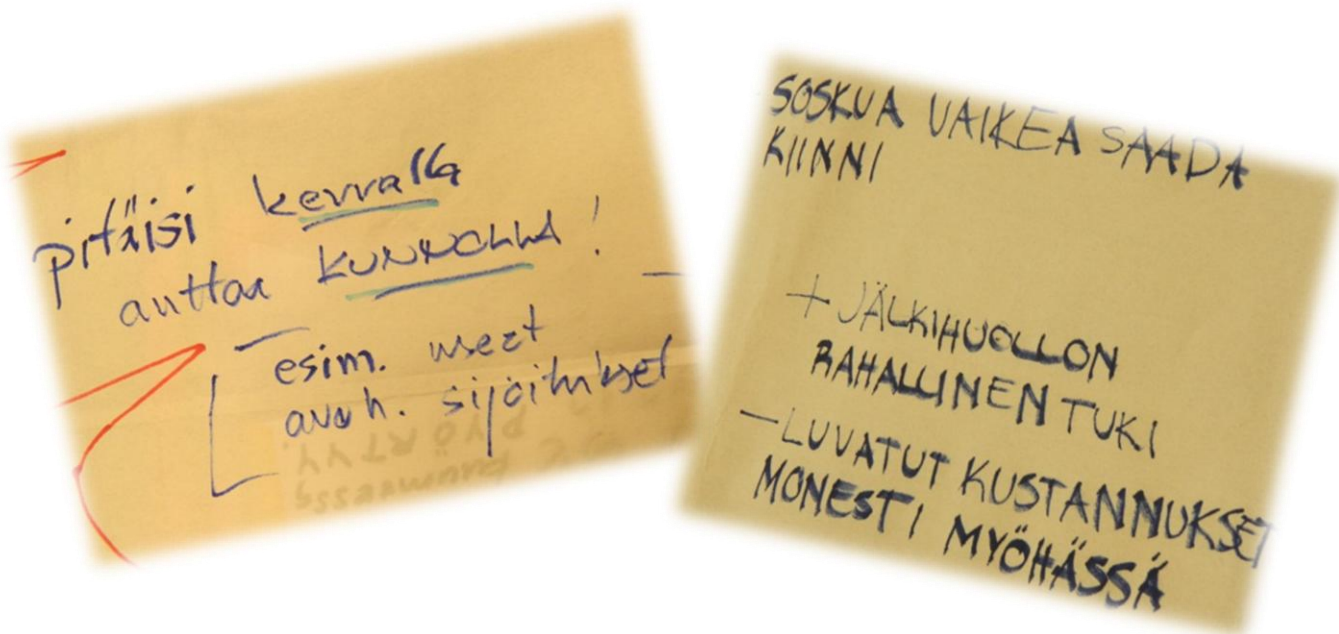
” Hyvät ja huonot kokemukset ovat molemmat lopulta hyviä, koska ne ovat arvokkaita ja tärkeitä. ”

Sijaishuoltoon liitettyjä epäkohtia olivat mm.

- Sosiaalityöntekijät vaihtuvat useasti ja heitä on vaikea saada kiinni.
- *"Soskut eivät välttämättä tiedä paikasta johon nuoret sijoitetaan"*
- Sijoituspaikkojen vaihtuvuus.
- Väärään aikaan/liian myöhään tapahtunut sijoitus tai sijoitus paikkaan, joka ei vastaa nuoren tarpeita.
- Joutuu muuttamaan pois kotoa.
- Laitoksessa hierarkia siitä, kuka on kovin.
- Kavereiden vanhempien ennakkoluuloiset ja leimaavat reaktiot.
- Ennakkoluulot.
- Nuorten mielipiteitä ei oteta huomioon.

Eräs nuori vertasi laitoksessa asumista **yökylässä käymiseen**. Hänen ajatuksen ytimessä oli se, että nuorta pitäisi auttaa kerralla paremmin ja yksilöllisemmin. Hän peräänkuulutti sitä, että laitoksen pitäisi varmistaa se, että nuori saa kerralla apua tarpeeksi. Nyt laitokseen menemisestä on tullut peli. Kun arviointiyksikössä on kavereita, niin sinne halutaan hölmöilemällä, vähän niin kuin kavereiden luokse yökylään.

Nuoret toivovat yksilöllistä auttamista. Nuoret, jotka eivät tarvitse kovaa puuttumista, joutuivat samalla viivalle hölmöilijöiden kanssa. Valitettavasti joukossa tyhmyys vain tiivistyi.

Kuka ymmärtää, kuka ei?

Nuoret keskustelivat vilkkaasti siitä, kuka heitä todellisuudessa ymmärtää ja kuka ei. Heidän kokemuksen mukaan kysymystä ei ole oikein asettaa KUKA -muotoon vaan ennemmin on kyse siitä, MILLAINEN ihminen on.

Millainen ihminen ymmärtää?

- Oikea halu auttaa ja kuunnella ovat tärkeitä.
- Henkilö, joka pystyy olemaan samalla tasolla, pitää samoja asioita tärkeinä ja jolla on omakohtaista kokemusta.
- Hyvät ystävät ja henkilöt, jotka ovat tunteneet jo ennen sijoitusta.
- Luotettava ja pysyvä ihminen.
- Henkilökemioilla on vaikutusta.

KYSYVÄ

Miksi joku ei ymmärrä?

- Ahdasmielisyys ja ennakkoluuloisuus vaikuttaa siihen, ettei joku ymmärrä.
- Myös syyllistäminen sekä torjuva ja leimaava henkilö ei ymmärrä.
- Jos sijaisperheen kanssa ei ole luottamusta, ei ole myöskään ymmärrystä.
- Omakohtaisen kokemuksen puute estää ymmärtämästä.
- Ei ole vaivautunut tutustumaan nuoreen itseensä, vain lukenut papereista.

” Vaikka olisi sama tausta, niin silti vähättelee toisten kokemuksia. ”

Mitä erityistä minussa on?

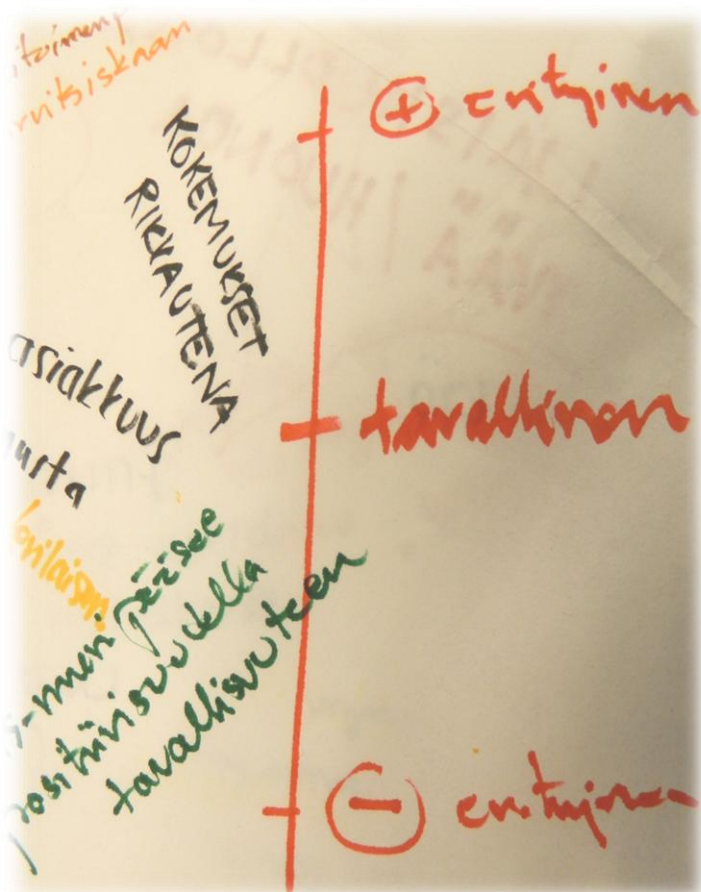
Yhdessä Learning café -työskentelyn pisteessä nuoret tarkastelivat omaa erityisyyttään.

Erityinen –sanassa on sekä negatiivinen ja positiivinen LEIMA: Erityisyyteen liittyy sekä positiivisia että negatiivisia mielikuvia. Asiayhteys vaikuttaa siihen, että mitä siitä ajattelemme. Tämän vuoksi erityinen -sanon käyttö vaatii aina perusteluja.

” Jos joku sanoo sinua erityiseksi, niin ei tiedä tarkoittiko se sitä hyvällä vai pahalla. ”

- Erityisyys voi olla hyvässä mielessä ainutlaatuisuutta ja kokemusten näkemistä rikkautena.
- Kielteisesti nuoret näkevät sen tarkoittavan sääliä ja leimaantumista, kaiken maailman tukitoimenpiteitä, vaikka ei tarvitsisikaan.

” Kaikki olemme erityisiä, koska kokemukset ja persoona tekevät meistä erilaisia. ”

”Normaalin” perheen lapsi saa olla tavallinen ja omalla toiminnallaan vaikuttaa siihen tuleeko hänestä positiivisesti vai negatiivisesti erityinen.

Lastensuojelun piirissä oleva nuori lähtee aina liikkeelle negatiivisesta erityisestä ja pääsee positiivisuudella tavallisuuden tasolle. Vasta tämän jälkeen hänet voidaan nähdä positiivisesti erityisenä.

Learning café -työskentelyn pisteeseen oli rakennettu tavallisuuden -mittari. Nuoret miettivät omaa paikkaansa akselilla ja merkitsivät paikan tarralla. Jokainen piirsi tarraan myös hymiön, joka kuvasti sitä, miltä tavallisuuden/erilaisuuden aste tuntuu. Suurin osa nuorista koki olevansa enemmän erilainen kuin tavallinen, mutta vain muutama heistä koki vihaa tai surua erilaisuudestaan. Keskustelua käytiin aktiivisesti teeman ympärillä.

Mistä erilaisuuden tunnistaa?

”Kaikki me ollaan erilaisia.”

”Oma tausta tuo erilaisuuden”

”Traumat. Kun luokassa käsitellään jotain teemaa ja se hämmentää minua ja nostaa kokemuksia pintaan. Huomaan erilaisuuteni siitä, kun asia ei kosketa muita mitenkään.”

”Ajatukset tekevät minusta erilaisen.”

”Voin muiden mielestä olla erilainen, vaikka itse koen olevani tavallinen. Tämä tekee minusta erilaisen.”

”Kokemukset muokanneet hyvässä ja pahassa.”

”Ajattelen laajemmin. Katson asioita useista eri näkökulmista kuin muut saman ikäiset.”

”Ärsyttää normaali perhe-elämä. En pysty sopeutumaan siihen.”

Olen tavallinen.

”Olen tavallinen nuori, jolla on ollut kaikenlaista.”

”Olen ollut niin kauan erilainen, että nyt nautin siitä, että olen tavallinen. Kukaan ei kiinnitä minuun liikaa huomiota.”

Ennakko luulot.

”Ei uskalleta kysyä taustoista.”

”Ihmiset vaivaantuvat kun kerron kokemuksistani.”

”Alentavaa kuunnella, kun puhutaan NE lastensuojelu nuoret ja ME ammattilaiset!”

Vastuun kantaminen.

”Olen hämmentynyt. Kun ennen jouduin kantamaan siskosta niin paljon vastuuta ja huolta, niin nyt en tiedä kenestä huolehdin. En osaa huolehtia omasta itsestäni. Toisista huolehtimisen rooli on jäänyt päälle.

”Olen joutunut astumaan liian suuriin saappaisiin. En sovi enää pienempiin. Ei toimi.”

A close-up photograph showing a person's right hand holding a blue pen, poised to write on a white sheet of paper. The paper features a grid of empty rectangular boxes, some of which are already filled with faint, illegible markings. The paper is resting on a light-colored wooden table. The person is wearing a white long-sleeved shirt. The background is slightly blurred, showing a wooden surface and a small, crumpled piece of paper.

Henkilökohtaisia tarinoitaan nuorten ei tarvinnut jakaa, mutta niitä hyödyntäen luotiin pienryhmissä elokuvan käsikirjoitus.

PK? aluksi imeliää ja
alkaa pötkötyä ja pelastaa...

→ ei vapautuksia, joutuu
orjaksi, pettänyt vapautuksia

→ vanhemmat eivät tee
mitään... bro capset saavat
kaiken (tietsikat jne)

• elot yllästä elämää
hevostalleilla

• tyttö ei saa koskea
heppoihin, mut joutuu
sojamaan
kakat.

KAUHU

PERUSTUU
TOSITAPAKUNNIN

KAUHA
PK. PITÄJÄT
PARISKUNTA

THIVIS
TERAPEUTTI

KAUHA
KERTTU,
Tuhkimo &
Salatut
elimet

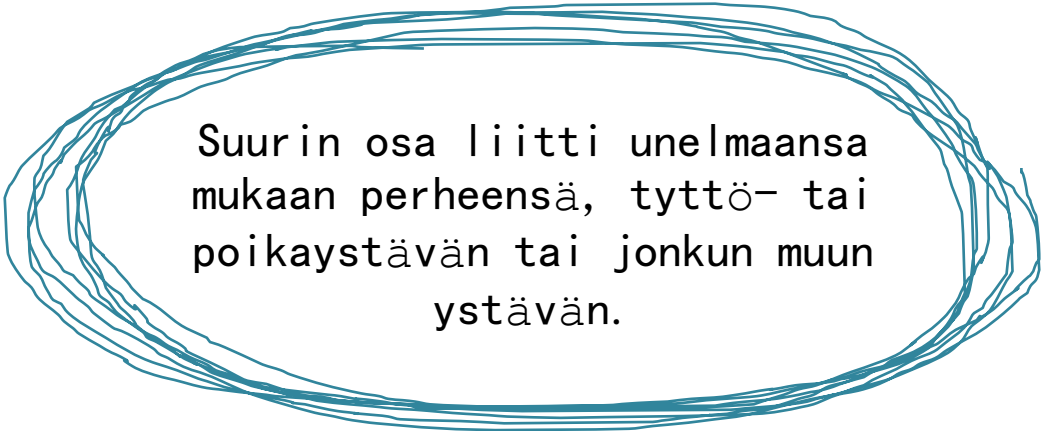
Uudenlainen käsikirjoitus on elämäntarinatyöskentelyä kolmannessa tilassa. *"Aikuinen tarjoaa lapselle tilan, jonne lapsi voi halutessaan tuoda omia ajatuksiaan, kokemuksiin ja tunteitaan. Tila voi olla esimerkiksi yhdessä luettu kirja, johon lapsi voi peilata omia kokemuksiin. Tarinoiden kertominen kolmannessa tilassa tarjoaa lapselle areenan tunnustella vaikeita tai vaikeasti sanotettavia kokemuksia ja niihin liittyviä tunteita."* Lue lisää J. Barkman Lasten ja nuorten elämäntarinan äärellä teoksessa *Bardy (toim) Lastensuojelun Ytimessä*. THL. 2009.

Unelmat ovat yksi Nuorten foorumeiden keskeisimmistä teemoista, koska ne rohkaisevat, tsemppaavat ja auttavat suuntaamaan ajatuksia eteenpäin – vaikeissakin tilanteissa. Unelmat tuovat **toivon näkökulmaa** jokaisen meidän elämään.

Foorumissa nuorille annettiin unelma-askit ja laput, joihin kirjoitettiin **oma unelma ja kenet mahdollisesti haluaa ottaa mukaan unelmaansa**.

Unelmat säilöttiin askeihin talteen eikä niitä tarvinnut kertoa kaikille.

Käsiäänestyksellä kyseltiin kuitenkin, keitä nuoret olivat ottaneet mukaan unelmiinsa.

Suurin osa liitti unelmaansa
mukaan perheensä, tyttö- tai
poikaystävän tai jonkun muun
ystävän.

Nuorten kokemuksia päivästä

Hyvin mielin kotia.

Hyvällä fiiliksellä kotia kohti.

Hyvällä.

Mukava ja erilainen päivä.

TOSI HYVÄ JA TOSI VÄSYNYT.

Ihan hyvillä fiiliksillä.

Hyvä, ja hyvillä fiiliksillä.

Kiva fiilis, päivä antanut paljon.

Ihan jees.

Päivä meni nopeasti ja oli mukava.

IHAN HYVILLÄ, EHKÄ AIKA MIETTELIÄÄNÄ, MUTTA YHTÄ KOKEMUSTA RIKKAAMPANA.

Hyvällä, uusia näkökulmia.

Oikeenki mukava päivä, kiitos vaan kaikille.

Ihan rento päivä oli.

Usko siihen, mitä tekee voimistuu! Mahtava fiilis!

VOIMAANTUNEENA JA ROHKAISTUNEENA SEKÄ ILOISENA OMASTA SEKÄ TEIDÄN UPEIDEN NUORTEN PUOLESTA.

Hyvä ja mukava päivä ollut.

Hyvällä mielellä. Mahtavia nuoria.

Ihan mukava päivä.

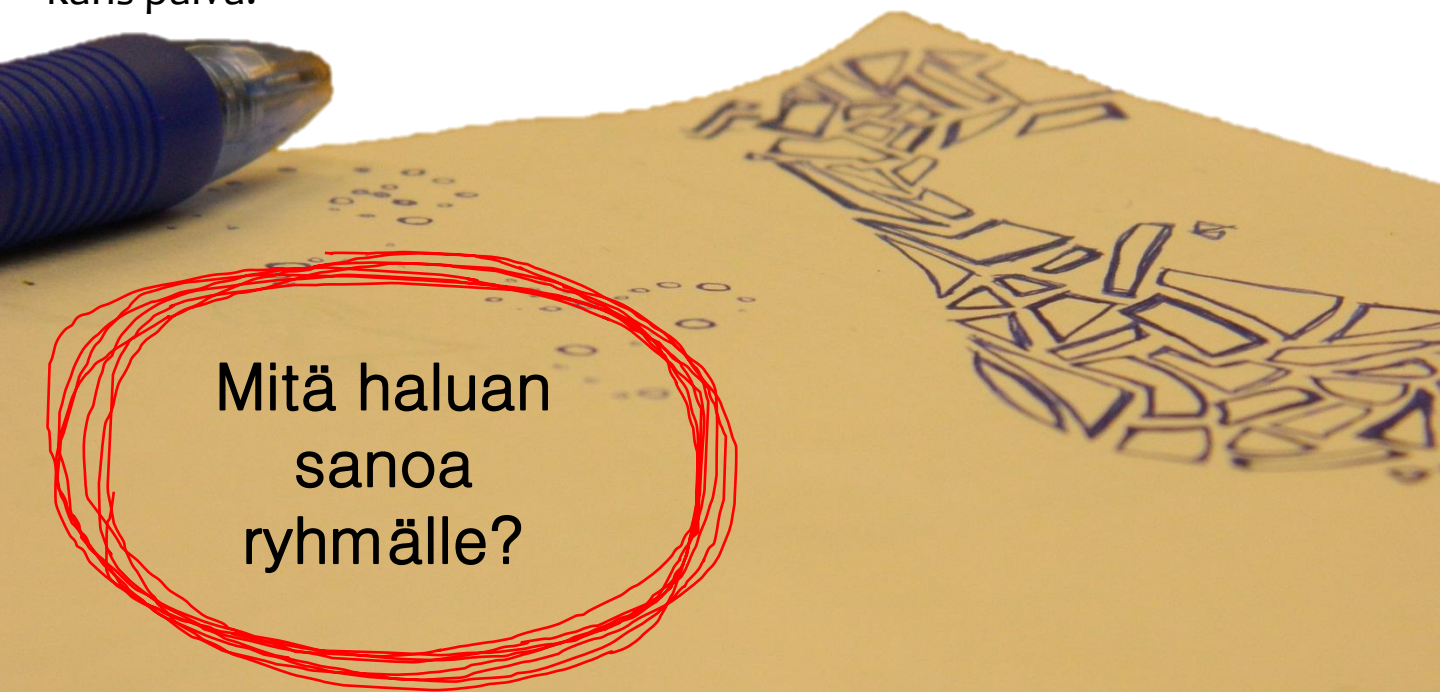

Nuorten kokemuksia päivästä

Olette huippuja. USKOKAA ITSEENNE. Hyvä me! **Onnea tulevaisuuteen ja kiitokset kaikille tästä päivästä.** Uskokaa itseenne. **Tsemppiä! Vastoinkäymiset voitoksi.** Mukavia olette! Oli mukava päivä kiitos siitä 😊 **IHANA PÄIVÄ TEIJÄN KANS, VERTAISTUKEA, KIITOS <3** Kiitos kaikille. Kiitos arvokkaasta työstä. **Uskokaa unelmiin! Olkaa rohkeita!** Oli mukava työskennellä teidän kans päivä!

Mitä haluan
sanoa
ryhmälle?

Olette todella ihania ja oli
kivaa viettää aikaa teidän kans! XOXO

**USKOKAA UNELMIINNE JA MAHDOLLISUUKSIINNE
ELÄMÄSSÄNNE. TEILLÄ ON EDESSÄ UPEA TULEVAISUUS.**

Oli mukavaa, hyviä jatkoja! **Tsemppiä elämään! Pitäkää kiinni teidän toiveesta/unelmasta.** PALJON TSEMPPIÄ KAIKKEEN, MITÄ ELÄMÄ TUO VASTAAN. Mukavia ihmisiä ryhmä täynnä. **Uskotaan kaikki itseenne ja omiin mahdollisuuksiin 😊** Olkaapa ihmisiksi.

**Oulun Nuorten foorumia sponsoroimassa
ja tukemassa olleet:**

**Pesäpuu ry
RAY
SOS-lapsikyläsäätiö
PKS
Nuorten Ystävät ry
Selviytyjät –tiimi**

Nuorten foorumi kiittää ja kumartaa!

**Selviytyjät –tiimi kiittää
Nuorten foorumin
osallistujia!**

Yhteystiedot:

Selviytyjät –tiimi

Pesäpuu ry
Ilmarisenkatu 17 a 1
40100 Jyväskylä

Projektipäällikkö / psykologi
johanna.barkman@pesapuu.fi
p. 040 514 4855

Projektityöntekijä / lastentarhaopettaja
piipsa.vario@pesapuu.fi
p. 040 705 3876

